

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
This project is funded by the European Union.

APOLLO'DAN ATHENA'YA ANTIK KENTLER & ENDEMİK ÇİÇEKLER

Ancient Cities for Endemic Flora, from Apollo to Athena

Apollo'dan Athena'ya Antik Kentler & Endemik Çiçekler projesi, antik kentlerdeki hassas flora ve endemik bitki varlığının tanıtılması ve korunmasına odaklanıyor. Türkiye ve Yunanistan'daki antik alanlarda yayılış gösteren ve gelecek nesilleri tehlike altındaki bitki türleri üzerine izleme ve eğitim çalışmaları yapılıyor. Sivil Toplum Diyaloğu kapsamında Avrupa Birliği tarafından destekleniyor. Dünyaca meşhur antik eserleriyle bilinen bu alanlardaki endemik çiçekler, "Biz de buradayız!" diyor.

Ancient Cities for Endemic Flora, from Apollo to Athena Project focuses conservation and informative activities conducted on sensitive and endemic flora in ancient cities. In the project, monitoring and training activities are carried out for endangered plant species which are spreading in ancient sites in Turkey and Greece. It is supported by the European Union in the scope of the Civil Society Dialogue Programme. Endemic flowers in these areas known for their world-famous ancient artifacts, "We are here too!" says.

Termessos

Termessos çiğdemi, Termessos autumn crocus (*Colchicum baytopiorum*)
Sonbahar döneminde çiçeklenen Termessos çiğdemi, ilk olarak Termessos Antik Kenti'nde keşfedilmiştir. Sahip olduğu gösterişli çiçeklerle dikkat çeken bu tür oldukça lokal yayılışlıdır. Makilik ve çamlık alanları tercih eder. Dünya üzerinde sadece Antalya'da bulunan ve ile endemik 250 bitki türünden biridir. Çiçeklendiği dönemde güzelliği ve göz alıcı renkleriyle bölgenin önemli biyolojik değerlerindedir.

The Termessos autumn crocus, which blooms in autumn, was first discovered in Termessos Ancient City. This species, which attracts attention with its showy flowers, has a very local distribution. It prefers maquis and pine areas. It is one of the 250 endemic plant species found in Antalya only in the world. It is one of the important biological values of the region with its beauty and attractive colours during the flowering period.

Termessos çiğdemi
Autumn crocus
(*Colchicum baytopiorum*)

Aspendos

Toros orkidesi, Taurus orchid (*Himantoglossum montis-tauri*)
Toros orkidesi, karasal doğal orkide türlerindedir. Antalya ilinde sadece birkaç noktadan bilinen tür oldukça lokal yayılışlıdır ve kritik olarak tehdit altındadır. Karasal orkidelere toprak altı yumrularından salep hammaddesi elde edilmekte, kışın tüketilen sütlü içecek ve yöresel dondurmalarda kullanılan salep tozu için her yıl ülkemizde 100 milyon orkide bitkisi yok olmaktadır. Karasal orkidelere, hassas ekolojik isteklerinden dolayı henüz tarım alanlarında üretilememektedir.

The Taurus orchid is one of the natural orchid species. Known only in a few points in the province of Antalya, this species has a very local distribution and it is under critically endangered. Salep raw material is obtained from underground tubers of terrestrial orchids. Every year, 100 million orchid plants destroyed in our country for salep powder used in milk drinks and local ice cream. Terrestrial orchids are not yet grown in agricultural areas due to their sensitive ecological requirements.

Toros orkidesi
Taurus orchid
(*Himantoglossum montis-tauri*)

Perge

Perge havacıvası, Perge alkanet (*Alkanna macrophylla*)
Dünya üzerindeki tek yayılış bölgesi Antalya ili olan Perge havacıvası, 1845 yılında Perge Antik Kenti Tiyatrosu duvarlarında keşfedilmiştir. Mavi çiçekleriyle dikkat çekicidir. Antalya kıyı bölgesine endemik olup, kıyıya yakın kayalık alanlar ve ören yerlerinden bilinmektedir. Kaya yapısı üzerindeki çok az besin ortamında, hemcinslerine göre büyük yapraklarıyla yaşayabilmesi onu oldukça ender kılar.

The Perge alkanet which is found only in Antalya, was discovered on the walls of the Theater of the Perge Ancient City and introduced to the world of science in 1845. It is endemic to the coastal area of Antalya and is known from the rocky areas and ruins near the coast. The fact that Perge alkanet can live with very large leaves on the rock structure in low nutrient level makes it very rare when compared to other members of the genus.

Perge havacıvası
Perge alkanet
(*Alkanna macrophylla*)

Phaselis

Phaselis burçağı, Phaselis vetchling (*Lathyrus phaselitanus*)
Sadece ilk bulunduğu bölge olan Phaselis Antik Kenti ve çevresinden bilinen lokal endemik türlerindedir. En sağlıklı popülasyonları Phaselis Antik Kenti'nde bulunur. Deniz seviyesinden yaklaşık 100 m'ye kadar yetişen türün meyveleri fasulyeye benzer. Mayıs-haziran aylarında çiçeklenir, makilik ve ormanlık alanları tercih eder. Phaselis sikkeleri üzerinde de motiflenen ve Phaselis coğrafyasına özgü olan "Phaselos" gemisinin türün meyvelerinden ilham alınarak yapıldığı düşünülmektedir.

It is one of the local endemic species known only from Phaselis Ancient City and its surroundings. The healthiest populations are found in the Ancient City of Phaselis. The fruits of the species that grow up to 100 m above sea level are like beans. It blooms in May-June, prefers maquis and forest areas. It is believed that the "Phaselos" ship, which is specific to the Phaselis geography and also motif on the Phaselis coins, was built by inspired with fruits of the species.

Phaselis burçağı
Phaselis vetchling
(*Lathyrus phaselitanus*)

Side

Side canavarotu, Side broomrape (*Orobanche sideana*)
Gerek yayılış alan darlığı gerekse üzerindeki insan baskısı nedeniyle ciddi tehlike altındaki türlerindedir. 1971 yılında keşfedilen tür, günümüze kadar sadece Side'nin (Manavgat/Antalya) denize yakın kum alanlarında gözlenebilen birkaç kilometrekarelik yayılışa sahiptir. Kremsi-sarımsı çiçekleri mayıs ayında açar. Kumul bölge üzerindeki insan baskısı, türün gelecek nesillerini tehdit etmektedir.

Side broomrape is one of the most endangered species in Antalya province due to its limited distribution area and the human threats on it. Introduced to science in 1971, this species occurs only within a few square kilometers and can only be observed in the dune areas of Side near the sea. Creamy-yellowish flowers open in May. Human pressure on the dune area threatens future generations of the species.

Side canavarotu
Side broomrape
(*Orobanche sideana*)

Ricotia

Phaselis

Hassas endemik floranın tespit edilmesi amacıyla detay arazi çalışmaları yapılıyor ve en iyi uygulamalar eşliğinde tür izlemeleri konusunda eğitimler düzenleniyor. Kritik olarak tehlike altındaki türlere ait lokasyonlar belirlenerek Coğrafi Bilgi Sistemleriyle haritalanıyor. Antik eserler üzerindeki kabartmalar ile günümüz florası örtüşürülüyor. Eğitsel sergiler, belgesel ve eğitim materyalleri hazırlanıyor. Ziyaretçiler için alanlarda yayılış gösteren bitki türleri üzerine "Sanal Bahçe" akıllı cihaz uygulaması geliştiriliyor. Arkeolojik alanlar ve bu alanlarda yayılış gösteren bitki türlerini içeren Sanal Bahçe için lütfen karekodu okutunuz.

Detailed field studies are carried out to detect sensitive endemic flora and receive training on species monitoring with best practices. The locations of critically endangered species are identified and mapped with geographic information systems. The reliefs on the antiquities match the flora of today. Educational exhibitions, a documentary, and educational material are being prepared. The "Virtual Garden" smart device application is developed on plant species of the archaeological sites. Please read QR code for Virtual Garden application developed archaeological sites and plant species distributed in these areas.

Alkanna

Perge

